

TENGELY

Abonyi Bence

2014, Bevezetés az építészetbe

MIKLÓSTELEP, Ipari épület

Több hivatal és a tulajdonos sem tudott érdemben választ adni, hogy milyen funkciót töltött be.

A tengely egy alapvető elem, mely köré a többi rész csoportosul. Ilyen tengely a szárazföldön egy folyó, melybe patakok folynak, a városban egy út, melybe utcák torkollnak, a házban egy folyosó, melyről szobák nyílnak. Sokszor, mint szimmetriatengely értelmezzük ezt a szót. Ez esetben a tengely nem konkrét elem, hanem egy képzetes vonal, melyre tükrösen helyezkednek el -akár ismételten- az elemek.

Az épület tetőszerkezete három tengelyt sejtet, de belülről lehet látni, hogy az épületet egy hosszirányra merőleges merevítő fal vág félbe, melynek közepén egy nyílás helyezkedik el; így ténylegesen a középső tetőszerkezet vonala jelöl ki egy fő szimmetria tengelyt, egy másikat a merevítő fal. Mint sok ipari épület, ez is rendelkezik azzal a térrendezési elvvel, hogy sok azonos elemből épül fel, melyeket egymást metsző tengelyekre fűztek, így fedve le gazdaságosan a területet.

Minden nap, amikor bemegyek a városba, óhatatlanul meglátok egy hosszúkás alakú, elhagyatott ipari építményt... Gyerekként vettem észre először; gimnazistaként minden reggel láttam és egyre jobban érdekelt; egyetemistaként úrrá lett rajtam a kíváncsiság és elindultam felfedezni... Graffitik és egy kisebb erdő álcájával, törött ablakokkal és málló vakolattal, üresen várt rám ez a ház. Bejutásomat egy kidőlt kerítésszakasz és a hiányzó ajtók segítették. Ustag mohavonalak futnak a földön, ügyesen kikerülve az ablak törmelékét; a másik csarnokban pedig egy fa már ki is hajtott: a természet visszaveszi, ami egykor az övé volt.

SZIMMETRIA? TENGELY

Miért építünk szimmetrikus épületeket? A kérdés megvizsgálásához választott célterületem a VIII. kerületi Tisztviselőtelep volt. Hosszasan mesélhetnék e rendkívül érdekes városrész történetéről, de félek erre most nincs lehetőség. Legyen elég annyi, hogy már majdnem másfél évszázada megkezdett építésekor is különlegesnek számított, mert fekvését, lakosságát és hangulatát tekintve valahol félúton állt a gazdag kertváros és a falusi világ közt.

Rengeteg személyes élményem kötődik ehhez a területhez, amely a nyugalom szigetének szerepét tölti be az otthonom környékének térképén. Habár két rendkívül forgalmas főút, az Üllői és a Hungária körút fogja közre (vagy talán épp ezért), ezen a területen teljesen minimális az autóforgalom, gyalogosból pedig a kutyasétáltatókon kívül még annyi sincs.

Hogy jön ide a szimmetria problémaköre? Nos először is beszéljünk erről a fogalomról! (A megadott tengely szónak itt a szimmetriatengely értelmezését, ezen keresztül a szimmetria fogalmát fogom taglalni). Állunk egy épülettel szemben, előttünk egy ablak vagy ajtó, és ettől a központi objektumról jobbra és balra pontosan ugyanazok a dolgok következnek, csak fordított sorrendben. Két azonos kép egymás mellett. Miért fontos ez? Miért jó nekünk? Valamiért biztos jó, mert az emberi kéz alkotta tárgyak zavarba ejtően jelentős része mutatja ezt a tendenciát. Építményeink pedig a modernizmus előtt szinte megszállottan keresték, hajszolták a szimmetria esztétikai minőségét.

A tisztviselőtelepen vannak utcák, amikben minden egyes ház tengelyesen szimmetrikus. A többi utcában az ilyen házak aránya 50% felett van. Talán csak egybeesés, de ha megnézzük a telep alaprajzát, ott is mintha két affin kapcsolatban álló trapéz látnánk. A terület egyetlen kiemelt köztéri szobra a legszimmetrikusabb emberábrázolás, ami józan keretek közt lehetséges.

Úgy gondolom, hogy a szimmetria az építészetben belül a konzervativizmus szelleme, vagy ha úgy tetszik, kísértete lehet. A Tisztviselőtelep azért lehet ilyen szabályos, mert építői maguk is konzervatív, talán fantáziátlan szellemek lehettek. És érdekes módon mégis ez a szabályosság sugározza a legmélyebb békét, amit a városban tapasztaltam.

Ez lehet a kompromisszum megoldása? Ezért lehet értelme a fáradozásnak, hogy az otthonunkat egy tengelyre építsük? Az ember szimmetrikus lény. Két kéz, két láb, két oldal. Ha van is különbség, nem sokat érzünk belőle. Lehet, hogy a testünk formája miatt keressük és hozzuk létre szívesebben a hasonló logikájú tárgyakat, testeket? A szépségversenyeken az emberi arc szépségének „mértékegysége” a szimmetria. Talán így működik az épületekkel is.

Az épületeknek azonban funkciójuk van. Belső tereik és külső felületeik, amelyeknek ideális kialakítása a mi felelősségünk, és túlzásnak tűnik, hogy erőszakkal fordítsuk a másfelé törő, talán kaotikusabb formát felvenni próbáló funkcionális rendszert akármilyen esztétikán alapuló logika felé.

Vagy talán a sok ezer éves múlt tiszteletet parancsoló tömege kapja el a fiatal tervezőt a tudata peremén ható tömegvonzásával? Vajon legyőzheti-e rejtélyes, titkolt logikája (ha egyáltalán létezik) a célszerűség szavát?

Konzervativizmus, esztétika, történelem, logika.

Pár szó, ami megvilágíthatja a szimmetria problematikájának első mélységeit.

A tengely

A tengelynek mindig valamiféle kitüntetett szerepet tulajdonítunk, központi elem, ami körül elemek csatlakoznak. Az elemi geometriában, a tengelyes tükrözésnél vagy az ábrázoló geometriában is a tengely határozza meg a pontok, egyenesek alakzatok és testek helyét, helyzetét a síkon és a térben. E fogalomhoz a Szabadság híd társítottam, amely meghatározza a város jellegét, központi jelentőségű építmény. A tengely két pontot köt össze, a híd két városrészt, Budát és Pestet. Ezáltal kapcsolatot teremt és lehetőséget biztosít az egyik pontból a másik eljutásához. A híd kapcsolatteremtő képessége mellett érzékeltethet egyfajta taszítást, elkülönítést is.

mint
teret
meghatározó
elem

Szabó Aida
NGNAJ7

Kívülről szemlélve, mint megfigyelő a tengely, maga a híd, a két városrészt látszólag összeköti, de más helyről nézve két különböző részt váj ki a térből. Azért is különböző a mi nézőpontunkból, mivel mi magunk mindenképpen csak az egyik részben képviseltetjük magunkat, kivéve, ha a tengelyre állított függőleges síkban szemlélődünk. Emiatt közelről távolba vagy távolból közelre érzékeljük a mozgásokat a térben. Ha madártávlatból nézzük, akkor talán kicsit olyan érzésünk támadhat mintha minden történés birtokában lennénk, mindent megfigyelhetünk anélkül, hogy mozgást végeznénk hozzá. Úgy tűnhet, a tengely központi szerepet játszik egyszerre érezzük a vonzást és taszítást, aminek urai lehetünk.

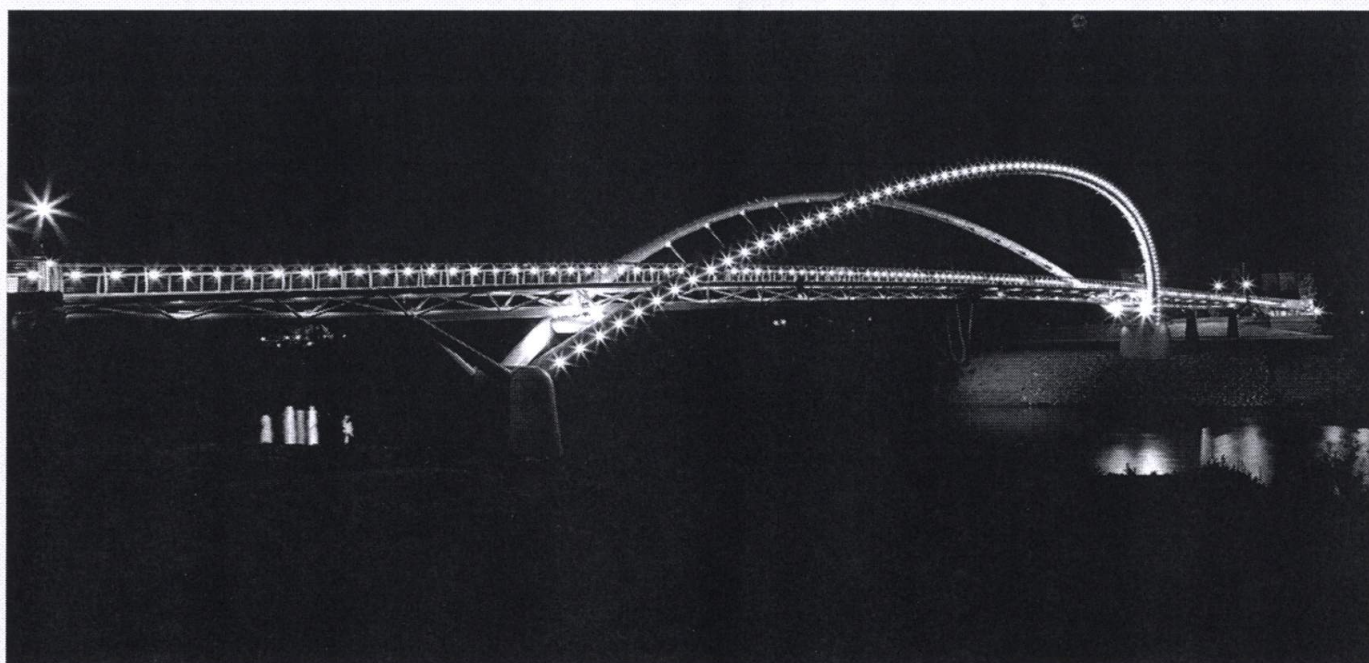
Ezzel szemben lentől figyelve a hidat vagy rajta állva egészen mást tapasztalhatunk. Mintha elbújtunk vagy épp pont ellenkezőleg minden kellős közepére csöppentünk volna. A tengely itt annyira központi szerepet játszik, hogy mi magunkat is a tengely részeként éljük meg. Nem lehetünk urai, de érezhetjük minden érzékszervünkkel a mozgást, az eseményeket.

Számomra a Szabadság híd testesíti meg a tengely fogalmát és funkcióját. Fővárosban való utazásaim egyik központi eleme volt az új metró építéséig. Nap mint nap átutaztam vagy épp átsétáltam rajta, most leginkább kívülről, más nézőpontból tekintek rá az egyetemhez való közelségéből adódóan.

a híd

Bevezetés az építészetbe

Vitális Patricia Fanny

2014

Tengely, avagy a szimmetria alapja

A szimmetria tökéletességre, szépségre, harmóniára utal, valamint gyakran megjelenik a természetben, ezért játszik fontos szerepet a tudományokban, művészetben, így az építészetben is. A bibliai idők előtt már alkalmazták, mint jelenség és a világ összes kultúrkörében megjelent világszerte, egymástól függetlenül, így mára tág értelmezést nyert és vált általános fogalommá. Vitruvius Tíz könyv az építészetről c. művének újra felfedezéséig arányosságot, harmóniát jelentett mind az építészetben, mind a művészetekben, majd ezek mellé társult a geometriai értelmezés is. Először Leonardo Da Vinci alkalmazta a szimmetriát épületek tervezésénél, mára viszont alapvető rendezőelvvé, így mindennapunk részévé vált. A szimmetrikus alakzatok, épületek, építmények harmóniát árasztanak, rendezettség és pontos megtervezettség érzetét keltik bennünk.

A szolnoki Tiszavirág híd, Közép-Európa leghosszabb gyaloghídja első ránézésre is egyértelműen tengelyesen szimmetrikus építmény. Akár a hídon állva, akár a másik Tisza-hídról szemlélve egyértelműen felfedezhető ez a jelenség, melyet még éjszaka is megfigyelhetünk, hiszen ilyenkor a hídon elhelyezett LED- világítás kiemeli a híd különlegességeit. Az íves acélszerkezetet a hídtengelyre csuklósan kialakított rudak, valamint a hengerelt hossz- és keresztartó szelvényekből álló tartórács tartja össze, tehát ez egy középtartó-tengelyes szerkezet. A gyaloghíd pallóburkolatának tengelyén minden keresztartó-közbe beépítettek egy-egy üvegpanelt, amely mind nappal, mind éjszaka kiemeli a híd tengelyét, így „le se tagadhatja”, hogy tengelyesen szimmetrikus. Ez a szimmetrikus forma egy igen esztétikus, barátságos, megnyerő külsőt varázsol a hídnak, amellyel minden járókelő tetszését elnyeri.

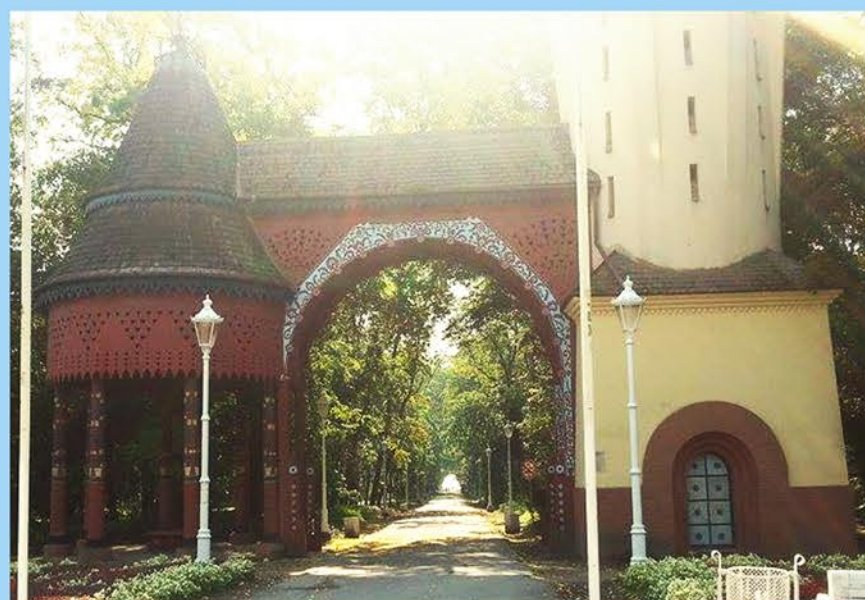
t e n g e l y

Tiszavirág híd, Szolnok

Szerbiában, Palicson,
- a közkedvelt üdülıhelyen -
található egy víztorony.
Habár a Komor Marcell és
Jakab Dezső által tervezett
építmény ma már nem
látja el eredeti funkcióját,
mégis a település jelképe.
Egykor villamos-megállóhely,
ma pedig fontos találkozóhely.

V
Ö
R
Ö
S
AUGUSZTINA
2
0
1
4.

T

E

N

G

E

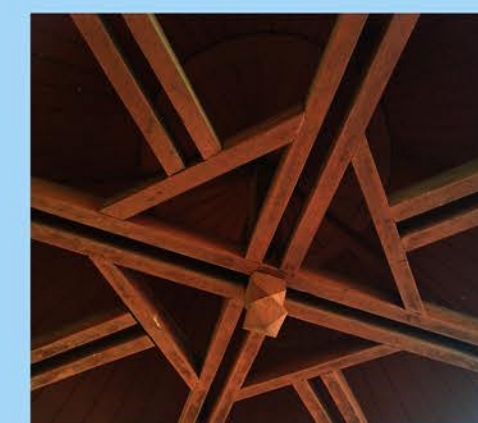
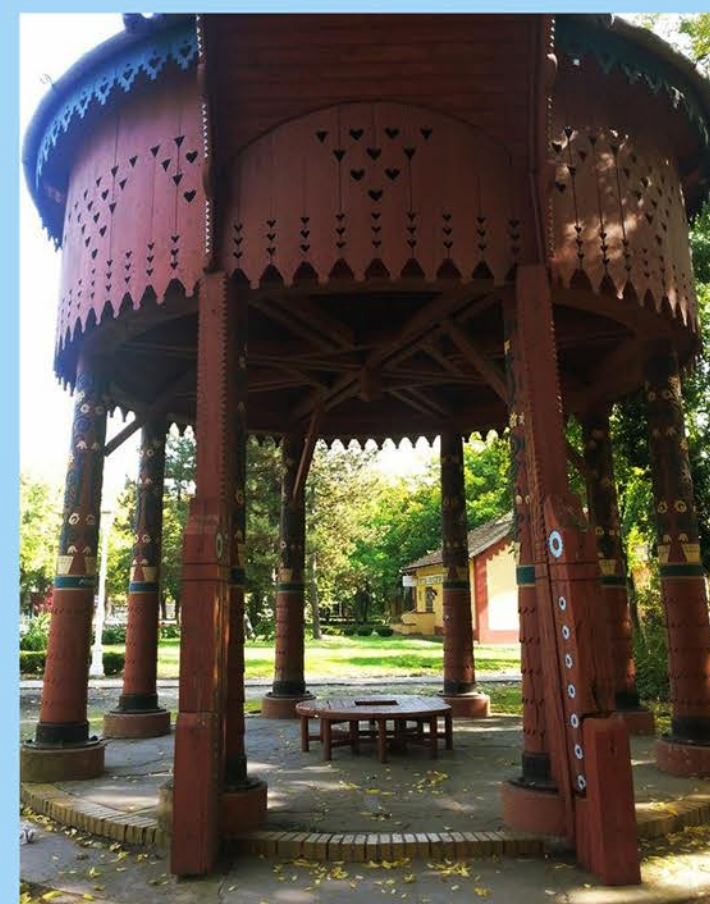
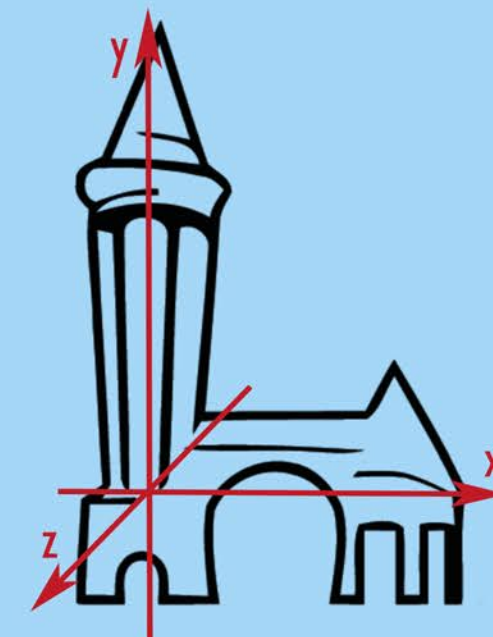
L

Y

„egy merev testhez
rögzített egyenes,
amely a test forgása közben
nyugalomban marad”
„tengely, mint gépelem”
„tengelyhatalmak a
második világháborúban”

Számos jelentése van
e fogalomnak, ez esetben a
matematikai értelmezését
ragadtam ki.

A víztorony alakja a Descartes-féle
koordinátarendszer vízszintes és függőleges
tengelyeit (x és y) juttatja eszembe.
A harmadik, z tengely pedig egy irányt mutat,
ugyanis az építmény egy szimbolikus kapuként is szolgál;
aki átsétál alatta, egyenes úton juthat el a Palicsi-tóig.

Külön-külön vizsgálva az
építmény két fő részét
könnyen felfedezhető
bennük a szimmetrikusság.
Több szimmetriatengellyel is
rendelkeznek, de ez talán a
kisebb elemnél látványosabb,
amely kör alaprajzú.